

LA TUTORIA UNIVERSITÀRIA

Discurs pronunciat per la Dra. Eva Andrés Aucejo en el marc de la *Sessió informativa per a alumnes que accedeixen en primeres opcions a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. Curs acadèmic 2005-06.*

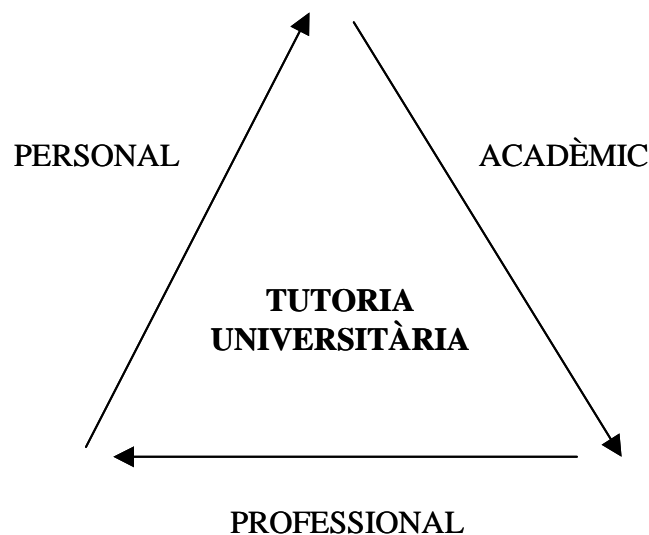
Data: 19 de juliol de 2005

Bona tarda a tothom,

En primer lloc, abans d'explicar el contingut de l'exposició que m'ocuparà els minuts que segueixen i que, ja us avanço, seran molt pocs, vull començar la meva intervenció donant-vos una afectuosa salutació de benvinguda. M'uneixo així a la calorosa acollida que us ha brindat el nostre cap d'estudis, el catedràtic Andreu Olesti Rayo, i us reitero la meva més sincera alegria per comptar amb la vostra presència en aquesta sessió informativa, prèvia a la matrícula, per a alumnes que accedeixen en primeres opcions a la nostra ben coneguda Facultat de Dret.

Sense més dilacions us diré que el tema que avui justifica la meva presència aquí és informar-vos d'un servei de què disposa la Universitat de Barcelona i, en particular, la Facultat de Dret. Em refereixo a la **tutoria universitària**.

I, què és la tutoria universitària (TU)?, hauríem de plantejar-nos en primer lloc. Amb caràcter general, podem definir-la com l'activitat de caràcter formatiu que s'ocupa del desenvolupament **acadèmic, personal i professional** de l'alumnat. Així doncs, la tutoria universitària s'articula en aquests tres vectors diferenciats, amb la pretensió d'actuar sobre els camps esmentats: personal, acadèmic i professional.



Amb la tutoria universitària es pretén que l'alumne, a més de rebre una **formació universitària de qualitat**, disposi d'un **suport personalitzat** que li faciliti l'adaptació a la universitat, a més d'altres avantatges importants entre els quals podem esmentar els següents:

- Planificació correcta del seu itinerari curricular.
- Optimització del rendiment acadèmic.
- Facilitar-li l'accés al món laboral.

Això és:

TU = FORMACIÓ UNIVERSITÀRIA + SUPORT PERSONALITZAT

En aquest sentit, és tasca del tutor la informació, formació i orientació de l'alumne durant la seva estada a la Universitat.

TUTOR ofereix INFORMACIÓ, FORMACIÓ I ORIENTACIÓ

Amb el propòsit de ser sistemàtica, dividiré aquest breu comentari sobre la tutoria universitària en tres grans apartats:

1. Per què existeix la tutoria universitària?¹
2. Per a què existeix la tutoria universitària?
3. Com es desenvolupa i avalua la tutoria universitària?

1. Per què existeix la tutoria universitària?

La primera pregunta que cal plantejar-se és per què existeix la tutoria universitària. I la resposta no pot sinó emmarcar-se en un canvi de paradigma de les universitats espanyoles, i d'altres d'estrangeres, que pertanyen a països del model continental.

En efecte, l'interès per la tutoria neix com un intent de donar resposta a les necessitats de la institució universitària i dels estudiants.

La universitat ha experimentat una evolució des d'un model planificat per a minories a una «universitat de masses», que obliga a millorar l'atenció de l'alumne, introduint-hi tècniques que contribueixin a l'acostament entre professor/alumne. Tècniques, d'altra banda, més necessàries com més gran és el nombre d'alumnes matriculats en el centre.

El fenomen de la massificació universitària, tot i ser important, no és, però, l'únic factor que motiva la necessitat d'una acció tutorial en l'educació superior. S'hi ha d'afegir la progressiva heterogeneïtat dels estudiants, sigui pel lloc de procedència o per les

¹ Per a l'elaboració d'aquest apartat i, en general, per a l'elaboració d'aquest guió s'ha pres com a document base, però no exclusiu, l'interessant llibre coordinat pel catedràtic S. RODRÍGUEZ ESPINAR. *Manual de Tutoria Universitària*. Barcelona: Octaedro; Institut de Ciències de l'Educació. Universitat de Barcelona, 2004. Vam recomanar-ne la lectura als professors que exerceixen funcions de tutors i també a la resta del col·lectiu docent universitari.

circumstàncies personals que marquen les seves preferències, expectatives, etc.; i també l'àmplia i complexa oferta de titulacions acadèmiques.

Tot això s'ha d'emmarcar en el nou disseny que projecta, d'una banda, la posada en marxa del nou Estatut de la Universitat de Barcelona (2003) i, d'una altra, la incorporació progressiva a l'espai europeu d'educació superior (EEES).

En aquest sentit, permeteu-me que obri un petit parèntesi per comentar que el model que s'ha seguit en les universitats del nostre país recorda en gran mesura el **model alemany** vuitcentista humboldtià, que representa l'**arquetip d'universitat científicoeducativa**. Això és, una universitat preocupada fonamentalment per la transmissió de coneixements científics, tècnics i acadèmics. En aquest model, el paper del docent es restringeix als aspectes acadèmics, desvinculat de l'atenció d'altres necessitats de l'estudiant.

Enfront d'això, pretenem apropar-nos al **model britànic**, que representa l'**arquetip educatiu**, desenvolupat fonamentalment en els centres elitistes d'Oxford i Cambridge durant el segle XIX. Presenta un sistema tutorial diferenciat en el qual el tutor vetlla per la formació moral i científica d'un reduït nombre d'estudiants. Després, es va traslladar a les universitats americanes on s'han creat, fins i tot, els *Academic Advising Centers* o centres d'atenció acadèmica als estudiants.

I tot això, evidentment, sense desconèixer altres sistemes existents com, per exemple, el **model francès**, constituït en origen segons l'**arquetip professional**, en el qual la universitat està marcada per les necessitats de professionalització al servei de la societat. El paper del tutor és assegurar la capacitació professional i l'ajustament al mercat laboral.

Amb el benentès, òbviament, que en l'actualitat ja no es donen els arquetips purs tal com van ser gestats en el segle XIX, sinó que, per contra, se'n barregen i fusionen les característiques definitòries.

2. Per a què existeix la tutoria universitària?

La segona de les qüestions a què feia referència és què justifica la tasca del tutor. Davant d'aquest interrogant, es poden trobar diverses respostes estàndard en qualsevol manual o lectura en voga. Per exemple:

- Integrar l'alumne i buscar-ne la implicació.
- Motivar l'alumne.
- Detectar i resoldre problemes d'aprenentatge.
- Preparar l'alumne per a la seva inserció en el món laboral, etc.

Doncs bé, fent una síntesi, el que es pretén fonamentalment és *millorar el rendiment acadèmic de l'alumne*; de manera que *si un alumne està motivat, si un alumne té una ajuda o un suport a què recórrer, si un alumne es veu assistit en les seves diferents necessitats acadèmiques* (p. ex. itinerari curricular; etc.), *personals i/o professionals*, sens dubte, tot això *derivarà en una millora dels resultats, en un increment del rendiment acadèmic* i, si escau, en una disminució de les taxes d'abandonament universitari.

Per això vull posar l'accent i insistir en la conceptualització de la **tutoria universitària com un benefici, mai com un cost**. La tutoria, el fet que l'alumne tingui accés a un tutor individualitzat, ha d'entendre's com un «privilegi», com un recurs al seu servei, com un element altament positiu. És una «carta» que es dona a l'alumne perquè, si la necessita, pugui fer-ne ús. Però **mai no s'ha d'entendre com una obligació o com un deure**. Ni tampoc, necessàriament, tots i cadascun dels alumnes han de ser usuaris de la tutoria.

3. Com es planteja, executa i valora el disseny de la tutoria universitària?

I amb això enllaço amb el que serà la tercera i última qüestió de la meva intervenció: Com es planteja, executa i valora el disseny de la tutoria universitària?

Per al desenvolupament i execució de l'acció tutorial universitària, des de la coordinació d'aquest servei, s'ha elaborat un Pla d'Acció Tutorial (PAT) per als alumnes de la Facultat de Dret, document on quedarà constància dels objectius, recursos, accions i avaluació de les funcions tutorials. Tanmateix, us puc avançar que:

a) El nostre Pla d'Acció Tutorial, de moment i atesa la seva implantació recent, acull — amb caràcter general— els alumnes de primer curs, cosa que no impedeix que si un alumne, l'any que ve o en anys posteriors, té qualsevol dubte, pot acudir al tutor que li va ser assignat per intentar resoldre'l. Perquè, encara que institucionalment no podem oferir la tutoria acadèmica a tots els cursos de la llicenciatura, us garanteixo que — coneixent la vàlua i les qualitats idònies dels tutors nomenats—, sens dubte estaran amatents a rebre-us. I, de tota manera, creieu-me quan us dic que la porta que, per descomptat, sempre tindreu oberta és la del cap d'estudis i, naturalment, la del Deganat d'aquesta Facultat.

b) Rebreu la informació tant en paper com en suport electrònic a través de la pàgina web de la Facultat de Dret, desplegant la pestanya: Pla d'Acció Tutorial. Consulteu-la a: <http://www.ub.edu/facdt/>.

c) En consonància amb les previsions portades a terme durant el curs 2004-05, on es va reprendre la implantació de la tutoria universitària, s'ha seleccionat un equip de tutors, assignats als grups segons el cognom de l'alumne; de manera que, a cada classe hi haurà, com a mínim, un professor tutor que us informarà suficientment sobre l'execució i el desenvolupament del PAT.

d) De vosaltres, l'alumnat, l'única cosa que es demana és que, en la mesura que necessiteu el producte, l'utilitzeu. Això repercutirà en la vostra millora, i també en la millora d'alumnes dels pròxims anys.

e) Finalment, vull insistir en una qüestió força difícil: l'**avaluació dels resultats del Pla d'Acció Tutorial**. Sobre aquest tema, he d'assenyalar que és molt difícil quantificar el resultat del programa tutorial, almenys pel que fa a l'avaluació de resultats.

Ja se sap que «els costos acadèmics», «la funció d'escolarització», entre d'altres aspectes, són temes dels quals s'ha ocupat la ciència econòmica. I quan ho ha fet, ha

posat de manifest la dificultat intrínseca per avaluar-ne els resultats. En aquest sentit, se sol dividir entre: recursos (*inputs* i activitats) i resultats (*outputs* i resultats).

Hi ha un determinat consens sobre el fet que els «recursos» poden ser valorats segons els criteris estàndard (cost/benefici). No obstant això, és complicadíssim mesurar el resultat del procés. Essencialment perquè ¿pot quantificar-se el grau de satisfacció d'un alumne? ¿poden mesurar-se quantitativament les repercussions que té en un alumne un determinat PAT?

Per aquest motiu, s'haurien de demanar tècniques alternatives com, per exemple, el cost/utilitat, construïda a partir de les funcions d'utilitat dels usuaris. En aquest cas, calen descriptors i indicadors específics, construïts amb base a funcions de preferències, utilitats, valoracions subjectives, etc. A més, en casos similars a aquests, no hi té cabuda la valoració a preus de mercat, ni tampoc els preus de mercat corregits, sinó que cal recórrer als preus ombra elaborats a partir d'utilitats i valoracions dels destinataris.

Amb tot, el que sí que puc garantir-vos és que emprarem temps i altres recursos per aconseguir el màxim grau de satisfacció dels alumnes. I donada la dificultat de quantificar aquesta magnitud, no centrarem la medició en l'avaluació dels resultats, sinó en l'avaluació del procés, ja que estic segura que **l'èxit en el procés ens durà a l'èxit en el resultat**. I encara més, us dic amb tota certesa que aquest servei haurà estat útil encara que només que arribem a ajudar a cinc, tres o, fins i tot, un alumne d'entre vosaltres.

Acabo, doncs, per on he començat. Estem molt contents de tenir-vos avui aquí. Teniu al davant un objectiu lloable: iniciar els cursos de la llicenciatura en Dret que ofereix aquesta prestigiosa Universitat de Barcelona.

Per part nostra, només ens queda animar-vos a seguir els vostres estudis aquí, ja que aquesta és la primera opció que heu triat, i procurar que us hi sentiu còmodes, hi estigueu contents i, sobretot, estigueu assistits. Un alumne ben tutoritzat, sense cap mena de dubte, incrementa el rendiment acadèmic i projecta millor el seu futur professional.

Perquè, en definitiva, l'alumne és «una» —sinó «la»— peça clau de la universitat i això justifica qualsevol tipus d'esforç que, des de la institució, es pugui fer per ell.

Tant de bo que ho aconseguim i que d'aquí a uns anys convertiu en realitat el projecte que avui comenceu havent-vos matriculat a la llicenciatura en Dret en aquesta universitat, la Universitat de Barcelona.

Res més i moltes gràcies.

Eva Andrés Aucejo

Barcelona, 19 de juliol de 2005